Teşehhüdde Parmak İşâreti ve Parmağı Hareket Ettirme Hadisinin Şaz Oluşu

Muhaddis Şeyh Mukbil b. Hâdî el-Vâdi‘î

el-Câmi‘u’s-Sahîh (2/133) isimli eserinde şöyle der:

TEŞEHHUDDE PARMAK İLE İŞÂRET

985- İmâm Ebû Abdillah İbnu Mâce rahimehullah (1/295) şöyle der:

Bize Alî b. Muhammed tahdîs etti [ve dedi ki:] Bize Abdullah b. İdris tahdîs etti [ve dedi ki:] Âsım b. Kuleyb’den [o da] babasından [o da] Vâil b. Hucr’dan… [Vâil] şöyle dedi:

«Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’i başparmak ile orta parmağı halka yapmış bu iki parmağın yanındaki [işaret] parmağını kaldırmış, teşehhudde onunla [bu parmak ile] dua ederken gördüm.»

Bu hadîs hasendir.

Bu hadîs, parmak ile işarete delâlet etmektedir. Parmağı hareket ettirmeye gelince, bunu [Âsım b. Kuleyb’den] rivâyette Zâide b. Kudâme tek kalmış ve [hareket ettirmekle ilgili bu rivâyetinde, Âsım’dan aynı hadîsi rivâyet eden] on dört râvîye ters düşmüştür.

[Bu hadîsi Âsım’dan rivâyet edip parmağı hareket ettirmeyi zikretmeyenler şu râvîlerdir:] Bişr b. Mufaddal (Ebû Dâvûd’da), Sufyân b. Uyeyne (Nesâî’de), Sevrî (Nesâî’de), Abdulvâhid b. Ziyâd (Ahmed’de), Şu’be (Ahmed’de), Zuheyr b. Muâviye (Ahmed’de), Abdullah b. İdris (İbn Huzeyme’de), Hâlid b. Abdillah et-Tahhân (Beyheqî’de), Muhammed b. Fudayl (İbn Huzeyme’de), Ebu’l-Ahvâs Sellâm b. Suleym (Tayâlisî’de), Ebû Avâne ve Ğaylân b. Câmi’ (Beyheqî’de), Kays b. Rabi’ ve Mûsâ b. Ebî Kesîr (Taberânî, el-Kebîr’de).

Bunların tümü, [bu hadîsi] Âsım b. Kuleyb’den rivâyet etmiş ve onda hareket ettirmeyi zikretmemişlerdir.

Ayrıca bunu [parmakla teşehhudde işaret etmeyi] sahâbeden; Abdullah b. Zubeyr, Abdullah b. ‘Umer, Ebû Humeyd es-Sâ‘idî, Ebû Hurayra, Sa’d b. Ebî Vakkas da rivâyet etmişlerdir. Onlardan da hiçbiri parmağı hareket ettirmeyi zikretmemişlerdir. Böylece Zâide’nin [söz konusu] rivâyetinin şâz olduğu bilinmiş oldu. Allah en iyisini bilir.

Zâide’ye muhâlefet edenlerin hadîsini tahrîc edenler hakkında ve sözü edilen sahâbenin rivâyetleri

hakkında geniş bilgi için fazîletli kardeşimiz Ahmed b. Sa‘îd el-Hucerî hafizahullah’ın araştırmasına bakılabilir.